UUSIAIKA 1500 - 1800

Merkittävimmät muutokset uudella ajalla

- Amerikka kytkeytyi Eurooppaan
- Eurooppalaiset tunkeutuivat muille mantereille ja Siperiaan
- Eurooppalaiset saivat johtoaseman maailmankaupassa (Eurooppalaisten maailmantalous muodostui)

Maailma vuonna 1500

- Koko maapallo asuttu (poikkeus jäätiköt / autiomaa)
- Maapallon väkiluku n. 450 miljoonaa
- Suurimmat kulttuurit:
  - Kiina
  - Intia
  - Kristitty Eurooppa
  - Islamilaiset maat
- Kansat yhteydessä toisiinsa, mutta kulttuurit eivät juuri vaikuttaneet toisiinsa

MITKÄ TAUSTATEKIJÄT MAHDOLLISTIVAT EUROOPAN NOUSUN?

- Euroopan sisäinen kilpailu alueiden välillä
- Halu löytää uusia kauppa-alueita
- Aatteellinen muutos → usko yksilöön
- Tekniset edistysaskeleet (laivat, kompassit, kartat, kellot)
- Taloudellinen vaurastuminen

SUURET LÖYTÖRETKET

TAUSTA (miksi löytöretkille ?)

- Meritien löytäminen Intiaan
- Mausteet (turkkilaiset valtasivat 1453 Konstantinopolin – silkkitie itään sulkeutui)
- Tekninen kehitys
  - Kompassi
  - Astrolabi (leveysasteiden määritys)
  - Avomerikelpoisempia laivoja (Karavel)
  - Purjeiden paraneminen

Astrolabi ja kompassi

Santa Maria ja Pinta

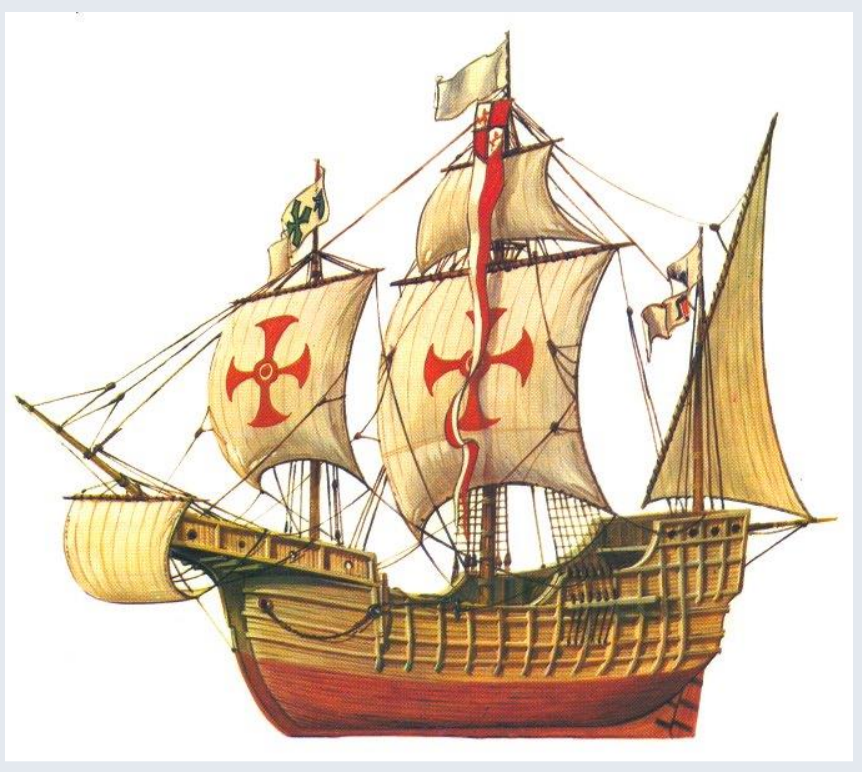

Santa Maria, Niña ja Pinta

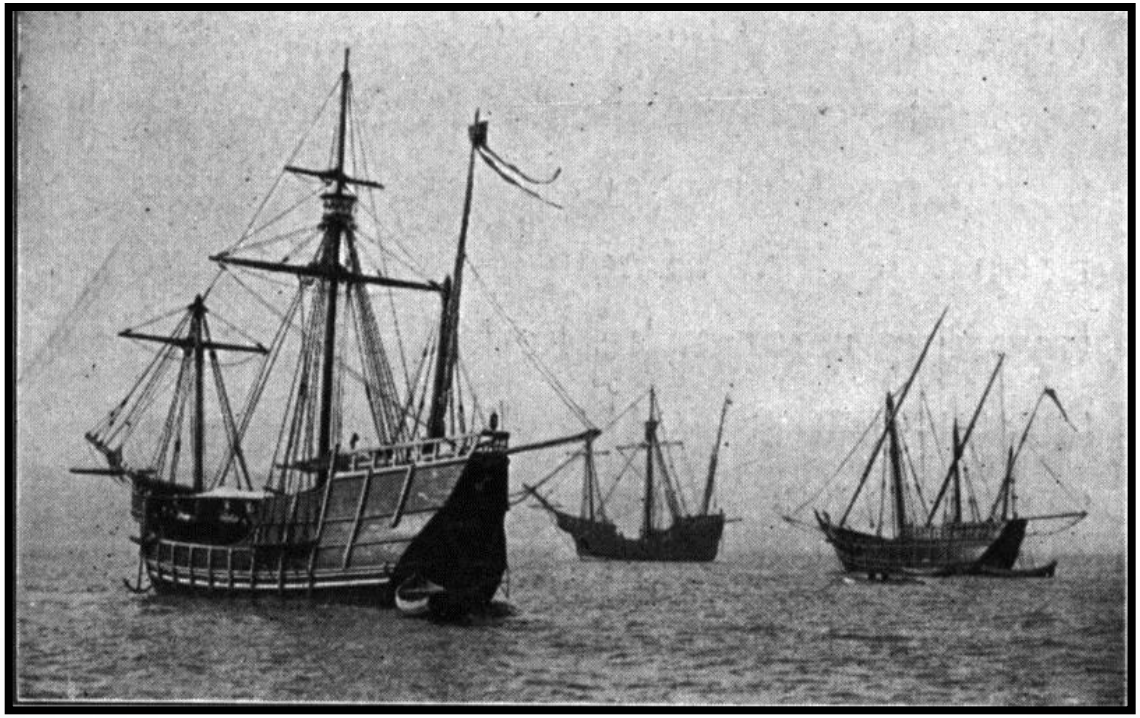

- Kiinnostus
- Ryöstön ja saalistuksen halu
- Kristinuskon levittäminen / pakanoiden käännytys
- Taloudelliset edut
- Poliittinen valta
- Oivallus: maapallo on pyöreä!

PORTUGALI JA ESPANJA

(1400 – 1500 – LUKUJEN VALTIAAT)

ATLANTIN VALLOITUS ALKOI PORTUGALISTA JA ESPANJASTA

- Henrik Purjehtijan Afrikan rannikon matkat (Madeira ja Azorit – Espanjalle Kanarian saaret)
- Bartholomeu Dias Afrikan eteläkärjen ympäri (Hyväntoivonniemi) v.1488
- Vasco da Gama v.1498 Intiaan

Magalhaes

- Fernao Magalhaes v. 1519 – 1522 maailman ympäri

Kolumbus

- 12.10.1492 Kristoffer Kolumbus (Cristofo Colombo) Amerikkaan (San Salvador)

Kuningatar Isabella ja Kolumbus

Kristoffer Kolumbus ja intiaanit

Kolumbus astuu maihin San Salvadorissa

Vuonna 1492 TORDESILLASIN SOPIMUS

(tunnettu ei-kristitty maailma jaettiin)

ESPANJALLE

- Läntiset alueet = Amerikka Brasiliaa lukuun ottamatta

PORTUGALILLE

- Itäiset alueet = Intia, Afrikka (rannikko) ja Brasilia

ENGLANTI, HOLLANTI JA RANSKA 1600 – LUVULLA MUKAAN KILPAILUUN MERTEN HERRUUDESTA

UUDEN MAAN VALLOITUS

Kolumbus: ”Yksisilmäisiä, koirankuonolaisia ihmissyöjiä”

Alkuasukkaat: ” Eurooppalaiset laivakansaa, joilla ei kotimaata – kalpeita oikeiden ihmisten haamuja.”

- Alkuhämmennyksen jälkeen yleensä toimeen
- Rantautumispaikoille pieniä siirtokuntia (1500 / 1600 pysyvät asemat, sopimus /alistaminen)
- 100 vuoden kuluessa ainakin 75% alkuperäisväestöstä kuoli
  - Isorokko
  - Influenssa
  - Tuhkarokko
  - Alistamisvaiheessa sotilaiden tappamina

- Tarkoitus ei tuhota – väkeä tarvittiin työvoimaksi ja veronmaksajiksi (orjien tuonti Afrikasta)

Charles Darwin 250 v. myöhemmin: ”Missä eurooppalaiset ovat astuneet maihin, siellä alkuasukkaita ja heidän elämäänsä on kohdannut kuolema”.

Mitä vaikutuksia löytöretkillä oli Euroopan ulkopuolisiin alueisiin?

1. Eurooppa alisti alueita → kolonialismi
2. Alkuperäiskansoja ja – kulttuureja tuhoutui – ensimmäisen sadan vuoden aikana n. 75% alkuperäisväestöstä kuoli (inkat, mayat ja atsteekit)
3. Orjuus
4. Ympäristömuutokset

Millaisia vaikutuksia löytöretkillä oli Eurooppaan?

1. Kolonialismin aika alkoi
2. Kaupan painopiste Atlantille (Välimeri jäi merkityksettömäksi sisämereksi)
3. Kultalasteja Eurooppaan
   - Valloittajamaiden hovien rikastuminen
   - Rahan arvon heikentyminen eli inflaatio
4. Kauppiaista yhteiskunnan avainryhmä
5. Uudet tuotteet Eurooppaan (tupakka, tee, kaakao)
6. Kuninkaiden vallan voimistuminen

- Espanja suurvallaksi 1500-luvulla / Englanti 1600-luvulla
- Maantieteen ja luonnontieteen tietämyksen kasvu

Maailmankauppa löytöretkien jälkeen

kirjan sivu 98

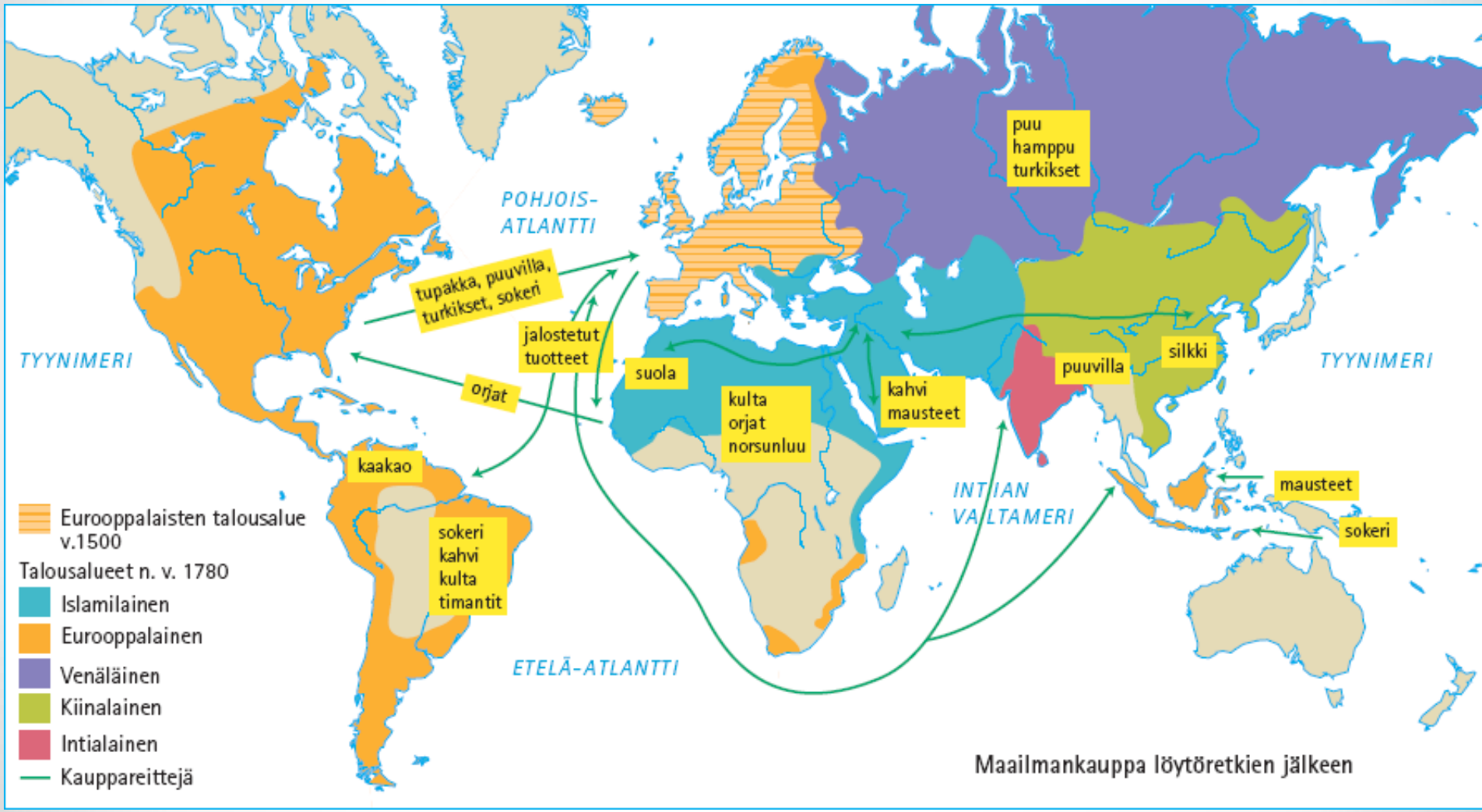

Maailmankauppa löytöretkien jälkeen